

Santa Maria de Castellet

Sant Vicenç de Castellet

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Santuari de Castellet. Zona La Farinera. 08295 SANT VICENÇ DE CASTELLET
Emplaçament	En un turó rocós al marge dret del Llobregat.
Coordenades:	
Latitud:	41.66393
Longitud:	1.85085
UTM Est (X):	404330
UTM Nord (Y):	4613102

Classificació

Número de fitxa	08262-4
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Antic Medieval Pre-romànic Romànic Modern
Segle	XII-XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	En procés de restauració
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPAC nº 17143, any 1986
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet, Plaça de l'Ajuntament, 10. 08295 SANT VICENÇ DE CASTELLET
Fitxes associades:	
<u>Castell de Castellet</u>	
Autoria de la fitxa	María del Agua Cortés Elía

Descripció

Al costat de la torre del castell hi ha l'ermita de la Mare de Déu de Castellet, construïda al segle XII sobre una base d'una anterior església pre-romànica (utilitzant l'enderroc del destruït castell) i restaurada el 1884, que degué ser inicialment una església castellera i es convertí més tard en santuari marià. El que resta de l'ermita més antiga es va convertir en cisterna, fet que dificulta l'observació, però sembla que l'església romànica ocupava en bona part el traçat d'aquesta. Des de l'interior de la casa dels ermitans es pot observar part del mur de migjorn sobre el que s'aixeca el mur romànic que surt al menjador de la planta superior. Són també perceptibles les restes del muntant de tramuntana de l'arc triomfal que unia la nau amb el santuari, i entre els murs s'endevina l'antiga portalada. L'absis de l'antiga església és ocupat actualment per les escales que donen accés a l'església des de l'exterior i que queden a sobre de la cisterna. El primer edifici devia ser d'una nau amb un absis rectangular a llevant que estava separat de la nau amb un arc triomfal que no es distingia des de l'exterior. La porta principal s'obria a migdia. L'any 1884 aquest edifici romànic va ser molt modificat i el mur de migdia va ser suprimit modificant l'orientació de l'església; actualment l'antic edifici queda englobat dins els moderns paraments del santuari i l'entrada ocupa l'antic absis amb una porta a la que s'accedeix per una escalinata exterior que ressegueix aquesta anterior obra. L'interior mostra una coberta de volta de canó i en la darrera restauració es va eliminar l'enguixat deixant els murs de pedra que ha deixat al descobert tres trams diferenciats: el primer i el segon de pedra i el tercer, on ara hi ha l'altar, d'obra de maó, corresponent a l'ampliació tardana. L'antiga porta és actualment un armari obert a la sala de la casa dels ermitans, situada a l'esquerra de l'ermita, edifici que té planta soterrani (amb celler i la cisterna), planta baixa i pis.

Observacions:

Segons explica la tradició la imatge de la Mare de Déu de Castellet fou trobada a la cisterna que es troba sota l'entrada actual de l'ermita i que correspon a la primera obra de l'església. L'any 2000 es va celebrar el 50è aniversari de l'entronització de la Mare de Déu de Castellet. L'aplec es celebra el segon cap de setmana de setembre. Els participants de l'Aplec pugen en romeria al santuari de Castellet acompanyats pels gegants. Es fa parada al pla de les Vives per esmorzar, tradicionalment coca i xocolata. Després de la missa a l'ermita hi ha actuacions de l'Esbart Dansaire Santvicentí, la Coral Al Vent i la Societat Coral l'Estrella. L'Aplec compta amb el solemne vals dels Barons de Castellet, que ballen els gegants Marià i Paula. La festa, organitzada cada any per la Colla de Geganters del municipi, acaba amb un dinar de germanor. Segons la descripció feta per Pere Canal i Miquel Vila (1986), hi havia exvots a les parets. Els dos més antics de 1841 i 1843, de Segimon Bach i Jaime Playà; i d'altres de 1847, 1849, 1864, 1892, 1894.

Història

El lloc de Castellet és documentat des del 1001, mentre que les primeres notícies de l'església són de 1205 quan es féu una deixa a Santa Maria de Castellet. És possible que la primitiva advocació fou a Sant Miquel, tal i com mostren unes deixes del 1341 i el fet de que les ermites castelleres generalment eren advocades al guardià del cel i també tenien un altar dedicat a Santa Maria. Al segle XIII ja hi ha diferenciació entre la església del castell i la parroquial de Sant Vicenç situada a un lloc diferent. L'ermita de Santa Maria de Castellet dedicada a la Verge de Castellet ha estat al llarg de la història el santuari marià dels municipis del Bages Sud, iniciant-se la història d'aquest cap al segle XV, després que decaigué el castell. L'any 1341 tenia

un sacerdot beneficiat que era a la vegada procurador de les rendes del senyor de Castellet (BENET, A., 1985). Hi consten romeries des del 1364, i més tardanament processons amb motiu de secades (1650) o epidèmies (còlera al 1854). En temps moderns el santuari estigués sempre a cura d'ermitans que recaptaven pel veral, primer autoritzats pels Amat, senyors del castell des del 1640, i després per la Junta de l'Hospital General de Barcelona, que succeí en les rendes als senyors de Castellet el 1840. El primer edifici pre-romànic fou abandonat i es construí un romànic que s'amplià el 1884. Com a església castellera estava vinculada al castell que depenia de la parròquia de Sant Vicenç; quan aquesta perdé la funció parroquial fou incorporada a la de Sant Vicenç de Castellebell fins que retornà a la dependència inicial quan Sant Vicenç assumí de nou funcions parroquials el 1870. Durant la Guerra Civil es van perdre els pocs ornaments religiosos que es guardaven, un altar sense cap estil artístic destacable i construït el 1891 on hi havia una imatge probablement datada al 1841; un altar del 1850 a la sagristia que contenia un Crist que segons Sarret i Arbós (1925) era de finals del XIII o inicis del XIV. Avui dia encara es conserva una talla romànica de fusta de la Mare de Déu de Castellet procedent del santuari i que es guarda a la masia Les Vives. La imatge actual que hi ha al santuari és una còpia de la romànica i que es va fer l'any 1950 per l'escultor Josep M. Camps i Arnau. La restauració de 1884 va ser promoguda per Mn. Ignasi Perramón de Sant Vicenç de Castellebell, custodi de Castellet, que també amplià el santuari allargant la nau en 9,87 m per la part de l'entrada amb murs de maó enguixats. A la part de l'altar s'aixeca l'alçada fins a 1,50 m més que la resta. L'any 1942 es restableix el culte al santuari celebrant-se des de llavors el tradicional aplec que s'havia interromput en començar la Guerra Civil. Les darreres obres de restauració van iniciar-se el setembre de 2001 per iniciativa de l'Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet amb la col·laboració de la Generalitat i la Diputació de Barcelona. L'objectiu de les obres era fer un sanejament dels talussos del turó, fixar-ne la base, i relligar la part superior de la muntanya amb ancoratges. Cal assenyalar que la base del turó de Castellet està formada per grans roques on els darrers anys s'hi havien format grans esquerdes que feien perillar la seva estructura. La restauració del turó de Castellet va ser la primera fase de l'actuació feta per l'Ajuntament de Sant Vicenç. D'altra banda, les greus deficiències estructurals i de conservació de l'ermita de Castellet van originar encarregar un estudi de restauració i rehabilitació de l'ermita de Castellet. Les actuacions més importants van finalitzar al principi de 2003. Per fer de tot el conjunt un entorn més agradable i destacar la importància de l'indret per al municipi la zona ha estat enjardinada i està en marxa un projecte d'il·luminació del conjunt arquitectònic. El canvi de titularitat del Bisbat de Vic al consistori de Sant Vicenç es va realitzar el 13 de març de 2003. El conjunt restaurat i rehabilitat va ser inaugurat el 13 d'abril de 2003.

Bibliografia

DAURA, A., GALOBART, J., PIÑERO, J. (1995). L'arqueologia al Bages. Centre d'Estudis del Bages.
BENET, A. (1985). Santa Maria de Castellet. A Catalunya Romànica. Vol. XI, El Bages. Fundació Enciclopèdia Catalana. Pp. 487-488.
CANAL, P., VILA, M. (1986). Sant Vicenç de Castellet des de l'antiguitat als nostres dies. Llibreria Sobreroca, Manresa, 3ª ed.
SITJES I MOLINS, X. (1979). Una església pre-romànica a Castellet. A "El Breny", nº 56, desembre. P. 10.

